

BARKODI

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SHKENCËS
AGJENCIA KOMBËTARE E PROVIMEVE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2012

I DETYRUAR

VARIANTI A

E shtunë, 2 qershor 2012

Ora 10.00

Lënda: Letërsi dhe Gjuhë shqipe

**Shkollat e mesme të gjuhëve të huaja, seksioni dygjuhësh
(kurrikula e vjetër)**

Udhëzime për nxënësin

Testi në total ka **25 pyetje**, 13 pyetje me zgjedhje (alternativa) dhe 12 pyetje me zhvillim.

Testi është i ndarë në dy pjesë.

Në të tri pjesët ka pyetje me **zgjedhje** dhe me **zhvillim**. Në pyetjet me zgjedhje rrethoni **vetëm** shkronjën përbri përgjigjes së saktë, ndërsa për pyetjet me zhvillim është dhënë hapësira e nevojshme për të shkruar përgjigjen.

Koha për zhvillimin e pyetjeve të testit është **2 orë e 30 minuta**.

Pikët për secilën kërkesë janë dhënë përbri saj.

Për përdorim nga komisioni i vlerësimit

Kërkesa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11a
Pikët											
Kërkesa	11b	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Pikët											
Kërkesa	22a	22b	23a	23b	24	25a	25b	25c	25d		
Pikët											

Totali i pikëve

KOMISIONI I VLERËSIMIT

1.....Anëtar

2.....Anëtar

PJESA I

GJERGJ ELEZ ALIJA

Sa ka nisun dita me zbardhë majet,
n'fushë t'mejdanit trimat konkan dalë,
keq me fjalë shoshojnë po e rrekin:
“A prej vorrit Gjergj, ti konke çue?
Pse me m'qitë, bre burrë, në kët fushë
t'mejdanit?”

Sa bukur trimi i ka përgjigjë Balozit:
“Të lumtë goja, Baloz, mirë po thue!
qe, nandë vjet qi kam marrë rrugn' e vorrit,
pak pa mrrijtë Baloz, ti m'ke dredhë:
m'ke lypë motrën para se mejdanin,
m'ke lypë berrat, para se çobanin,
e jam dredhë n'kët log për me t'kallxue
se ne t'parët' një kanun na kanë lanë:
armt' me dhanë përpara e mandej gjanë,
kurrë Balozit motrën mos me ia dhanë,
për pa u pre n'at' fushën e mejdanit!
Por shtrëngohu, Baloz, se të ka ardhë dita,
se ktu i thonë- o Gjergj Elez Alija!”
E i kanë ba dy gjokat tym për tym!
E në topuz Balози e ka shënue,
në dy gjunjt' gjoku Gjergjit te i ka ra,
përmbi krye topuzi i ka fjurue;
dymbëdhjetë pash n'lëndinë u ngul topuzi,
dymbëdhjetë pash përpjetë, si re, u çue
pluhni!
At'herë Gjergjit rendi te i ka ardhë,
Sa mirë trimi n'topuz qi ka dredhë,
lik përmbet Balozit te i ka ra.
A'trandë fusha kur u rrzue Balози!
Mejherë trimi shpatën ma ka nxjerrun,
kryet me neje trupit ia ka damun,
zhag për kambësh trupin e ka ngrehun,
me gjithë at' në një pus e ka mbytn.
Të tanë lumin gjaku ka trazue;

për tri vjet krejt vendin e ka qelbun.
Qat'herë trimi a' nisë me dredhë tu shpija
dhe shokt'të gjith m'i ka bashkue:
“Po ndigjoni, more shokt'e mij:
falë u kofshin sarajet e mija,
falë u kofshin tanë paret e mija,
e u qoftë falë krejt malli e gjaja e shpisë,
amanet motra e Gjergj Elez Alisë!”
Edhe shtatit trimi i paska dhanun,
motërmezën grykas kesh me u marrun,
të dy zemrat priherë po janë ndalun,
vlla e motër dekun paskan ramun!
Kurrkujt shpirti ma mirë s'i ka dalun!
Gjamë të madhe shokët qi kanë ba,
Po ia çilin një vorr bukur t'gjanë,
vlla e motër grykas për me i zanë.
E i muranë t'bukur e kanë mbarue,
vlla e motër kurrë mos me u harrue.
E i bli t'bukur m'ia vendojnë te kryet,
zogu i verës gjithmonë me pushue.

Kur ka nisun mali me u dushkue,
a ndalë qyqja n'muranë t'vorrit t'ri!
Ka gjetë blinin të tanë degash tha;
ka flurue përmbi' i saraj të zi,
ka gjetë kulmin të tanë shembë përdhe.
M'nji prezor si m'paska hypë,
ka përbe shtegtarin kah po shkon:
“Amanet, more shtegtari i malit,
n'qofsh tuj kndue ksajt, kangën me e pushue
n'qofsh tuj qa ksajt, gjamin për me e zanë!
Kah kërkova gjithkund bjeshkë e m'bjeshkë,
kah verova gjithkund vrri e n'vrri,
kah mjerova gjithkund shpi e n'shpi,
kurrkund s'ndesha n'Gjergj Elez Ali!”

Për pyetjet nga 1 deri në 7 rrethoni alternativën e saktë.

1. Toni me të cilin Baloz i drejtohet Gjergjit në vargjet e mëposhtme shpreh: **1 pikë**
A prej vorrit Gjergj, ti konke çue?
Pse me m'qitë, bre burrë, në kët fushë t'mejdanit?
- A) ironi;
 B) nervozizëm;
 C) keqardhje;
 D) seriozitet.
2. Në vargun: “*Pse me m'qitë, bre burrë, në kët fushë t'mejdanit?*”, shprehja *fush t'mejdanit* ka kuptimin: **1 pikë**
- A) sheshi i fshatit;
 B) sheshi i luftimit;
 C) luginë mes malesh;
 D) zona në kufi mes dy vendeve.
3. Në cilën prej alternativave të mëposhtme është përdorur figura e hiperbolës? **1 pikë**
- A) në dy gjunjt' gjoku Gjergjit te i ka ra
 B) zhag për kambësh trupin e ka ngrehun
 C) sa mirë trimi n'topuz qi ka dredhë
 D) a'trandë fusha kur u rrzue Baloz
4. Në krijimtarinë popullore merr kuptim simbolik: **1 pikë**
- A) ndeshja e burrave me topuz.
 B) përdorimi i numrit nëntë.
 C) vajtimi i trimit të rënë nga shokët e tij.
 D) martirizimi i motrës për vëllanë.
5. Folja është përdorur në mënyrën dëshirore në vargun: **1 pikë**
- A) falë u kofshin sarajet e mija
 B) të lumtë goja, Baloz
 C) kurrkund s'ndesha n'Gjergj Elez Ali
 D) po ndigjoni, more shokt'e mij
6. Kjo këngë është shkruar me varg: **1 pikë**
- A) 9- rrokësh;
 B) 10- rrokësh;
 C) 11- rrokësh;
 D) 12 –rrokësh.
7. Në amanetin që Gjergji u lë shokëve të tij në prag të vdekjes shqetësohet për: **1 pikë**
- A) ruajtjen e shtëpisë nga shkatërrimi.
 B) mirëqenien e tyre.
 C) nderin dhe mirëqenien e motrës.
 D) vazhdimësinë e veprës së vet.

8. Cila është arsyeja që Gjergji dhe Balozë debatojnë me njëri-tjetrin përpara dyluftimit? **1 pikë**
- _____
- _____
9. Ç'loj fjale është për nga ndërtimi fjala *motërzeza*? Si është formuar ajo? **2 pikë**
- lloji: _____ formimi: _____
10. Ç'përfaqëson qyqja në këtë këngë dhe ç'ndjesi përcjell ajo te lexuesi? **2 pikë**
- _____
- _____
- 11.
- a) Atmosfera në fund të kësaj kënge ngrihet mbi një kontrast të fortë. Cili është ai? **1 pikë**
- _____
- _____
- b) Cilat janë të paktën tri detajet që shfrytëzon rapsodi popullor në funksion të këtij qëllimi?
Ç'efekt shprehësie krijojnë ato? **4 pikë**
- detajet: _____
- efekti i shprehësisë: _____
- _____
12. Zbuloni në fragment dy momente zakonore shqiptare të nderimit që i bëhen të vdekurit. **2 pikë**
- _____
- _____
13. Ç'efekt tingullor përftohet në vargjet e fundit të këngës? Cili është mjete stilistik që e krijon atë? **2 pikë**
- _____
- _____
14. Në këtë këngë vërejmë elemente të ekzistencës së kulteve të caktuara, që paraqesin veçori të vjetra etnopsikologjike të popullit tonë. Gjeni dy kulte të tilla, duke i ilustruar me shembuj nga vargjet. **2 pikë**
- _____
- _____